

Betonové konstrukce II/7

Membrány a skořepiny

Zastřešení hal velkých rozpětí

- Řetězovky - membrány
- Oblouky - skořepiny

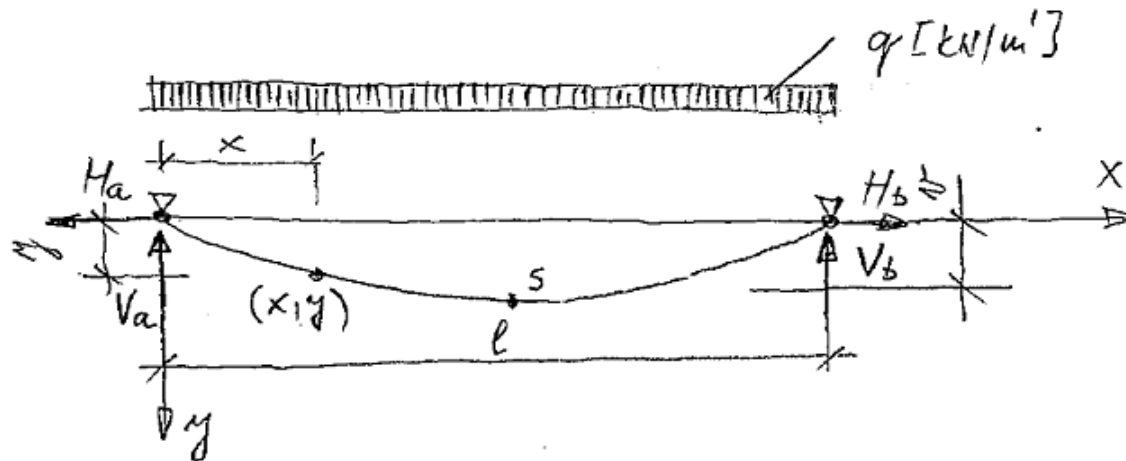

Opera v Sydney – 1973 – skořepinové dílce z ferrocementu tloušťky 30 mm

Nehmotné zavěšené vlákno (lano, řetěz...)

- Vlákno přenáší pouze osový tah – žádné ohybové momenty
- Tvar, který zaujme, závisí na uspořádání zatížení

Spojitě zatížení, rovnoměrně rozložené po půdorysu (sníh)

- Vlákno zaujme tvar paraboly – **parabolická řetězovka**

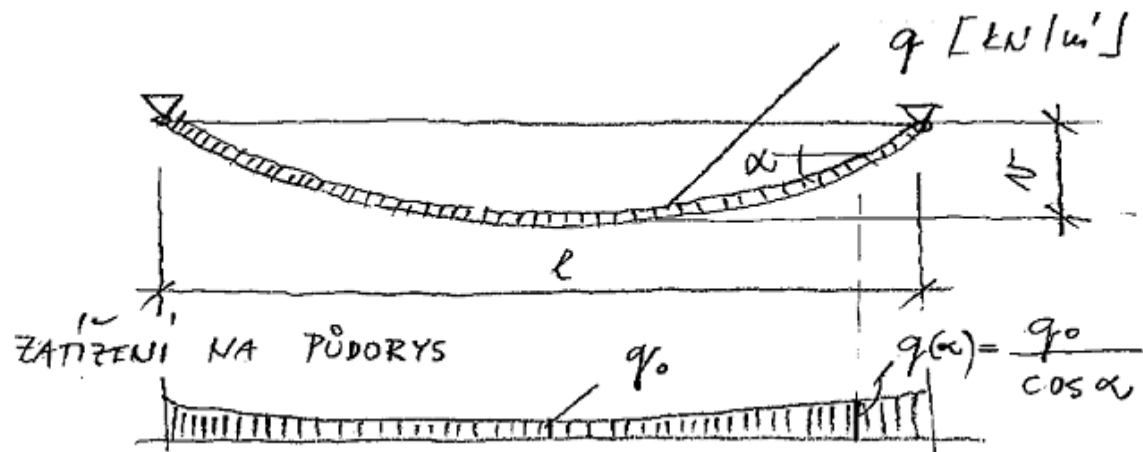
$$y = -ax^2 + bx$$

- **Velké vodorovné síly v podporách – čím je průvěs v menší, tím je síla H větší**

$$V = \frac{ql}{2}$$

$$H = \frac{ql^2}{8v}$$

Spojité zatížení rovnoměrně rozložené podél střednice vlákna (vlastní tíha lana)

- Zaujme tvar pravé řetězovky – hyperbolický kosinus

$$y = \frac{a}{2} \left(e^{\frac{x}{a}} + e^{-\frac{x}{a}} \right) = a \cdot \cosh \frac{x}{a}$$

- Pro malé průvěsy ($v \leq \frac{l}{3}$) se tvar příliš neliší od paraboly

Železobetonová membrána

- Místo 1D prvku (lano) použijeme 2D prvek (plochu)
- Translační válcová plocha
- Při zatížení sněhem zaujme tvar paraboly
- Při zatížení vlastní tíhou zaujme tvar pravé řetězovky

Pavilon Expo 98 v Lisabonu – předepnutá železobetonová membrána -
– rozpětí 80 m, tloušťka 150 mm

Plavecký stadión ve Wuppertalu

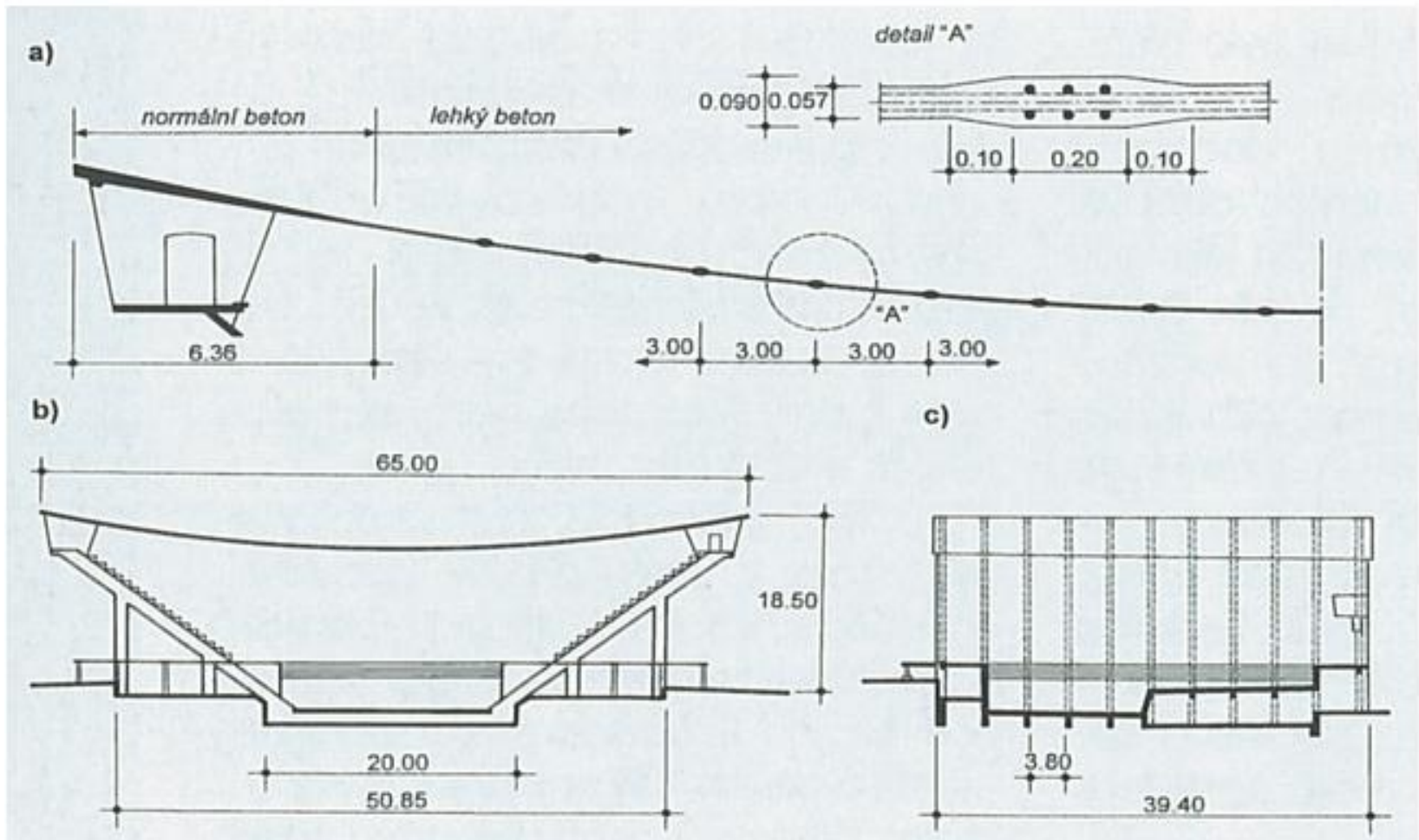
Plavecký stadion Wuppertal – Fritz Leonhardt, 1965

Předpjatá visutá skořepina s rozpětím 65 m, tloušťka skořepiny 57 mm

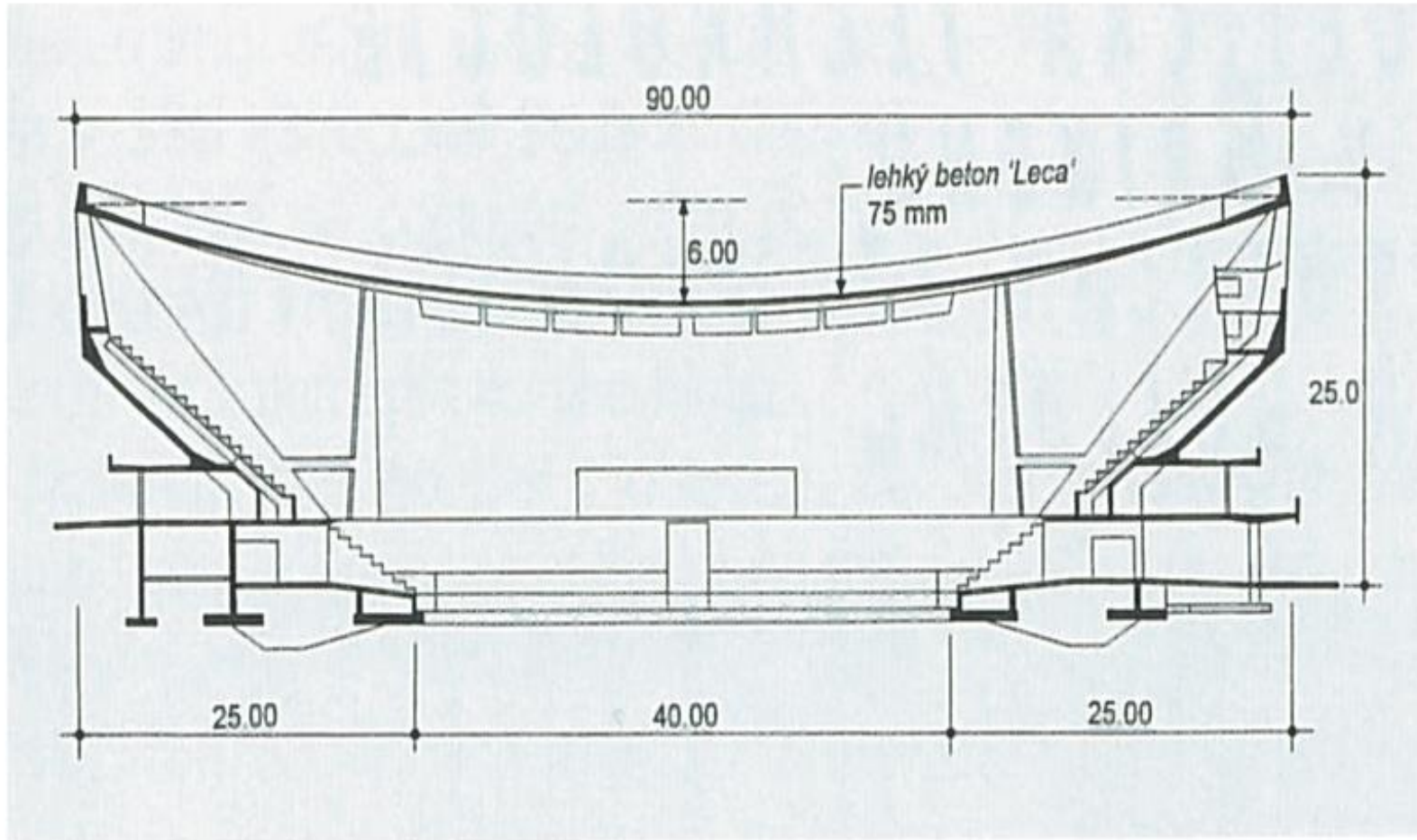
Detaily střechy ve Wuppertalu

- Rozpětí 65 m
- Membrána tloušťky 57 mm z lehkého betonu
- Tlakovou sílu přebírá základová deska haly

Sportovní hala v Baselu

- Rozpětí 90 m
- Membrána tloušťky 75 mm z lehkého betonu
- Ohybový moment přebírá dvojice patek

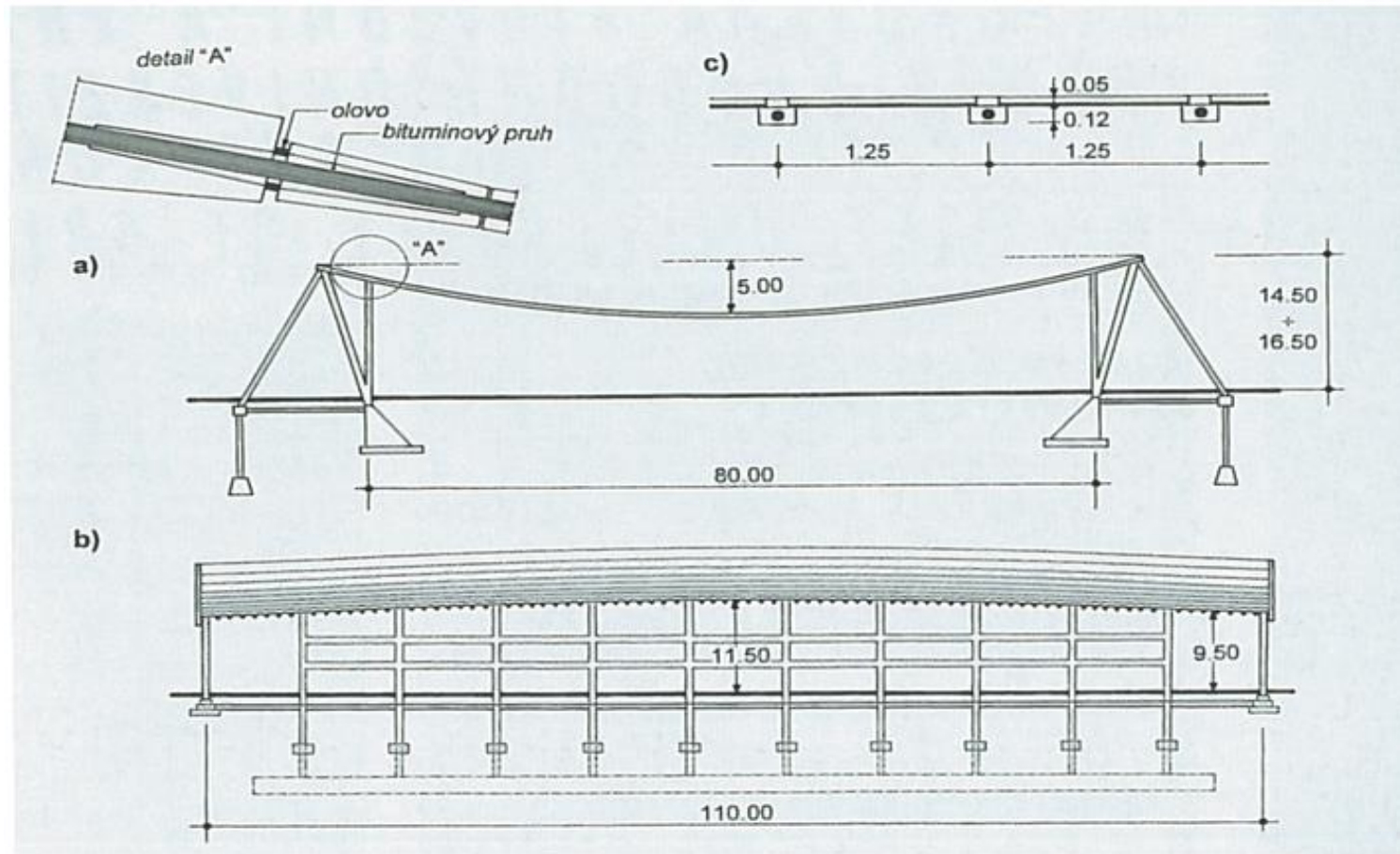

St. Jakob – sportovní hala v Baselu, Švýcarsko, rozpětí 90 m, tloušťka skořepiny 75 mm

Sportovní hala v Dortmundu

- Rozpětí 80 m
- Membrána tloušťky 50 mm z prefabrikovaných desek
- Ohybový moment přebírá dvojice patka + horninová kotva

Sportovní hala Dortmund, Německo – rozpětí 80 m,
tloušťka prefabrikovaných desek 50 mm, výška žeber 120 mm

Hangár na letišti Frankfurt

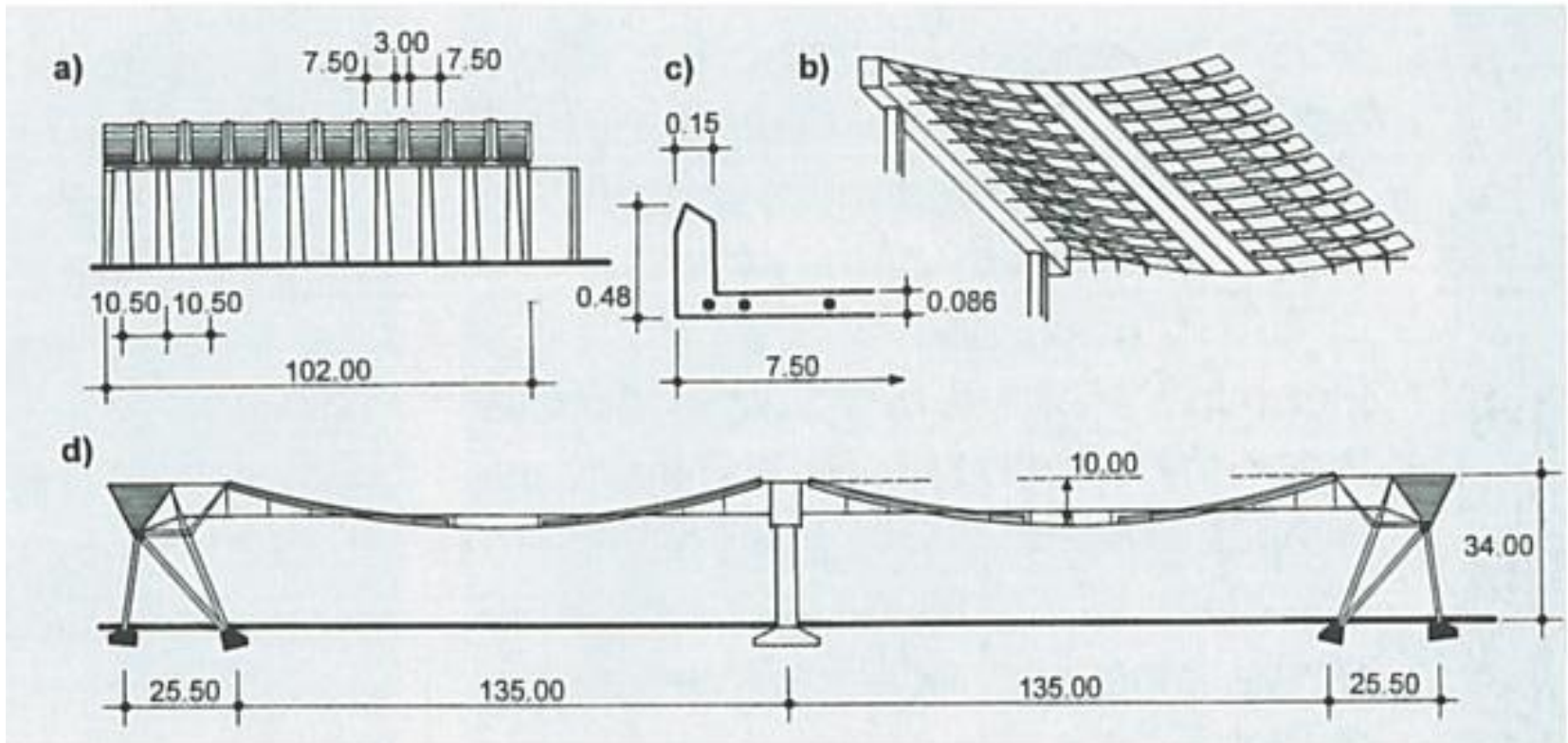

Hangár na letišti ve Frankfurtu (1970)

10 visutých pásů s rozpětím 2 x 135 m nese střední komorový nosník s rozpětím 102 m,
Předpjaté visuté pásy jsou 7,5 m široké, mají průřez tvaru písmene U
s okrajovými žebry 150/480 mm a mezi nimi s deskou tloušťky 86 mm (beton TKS 5/2005)

Details hangáru Frankfurt

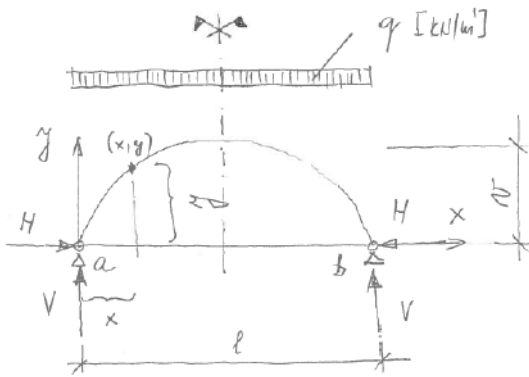
- Rozpětí 2 x 135 m
- Membrána tloušťky 86 mm
- Ohybový moment u krajních podpor přebírá dvojice patek

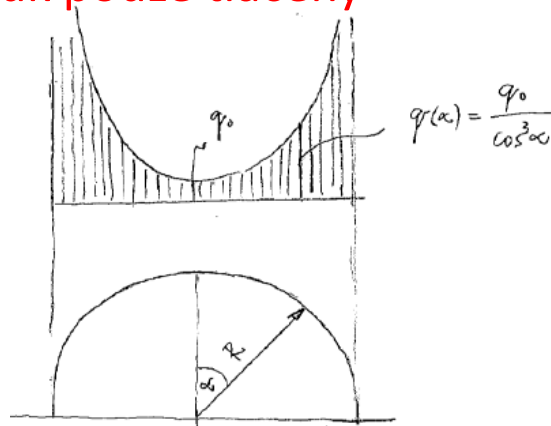

Klenby a oblouky

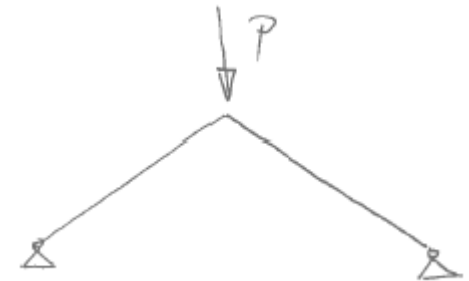
- Obrácením řetězovky kolem vodorovné osy dostaneme oblouk
- Výhodné je, volit tvar oblouku tak, aby byl pouze tlačенý (nikoliv ohýbaný)
- Ke každému uspořádání zatížení lze najít takový tvar střednice oblouku, při kterém je oblouk pouze tlačенý

parabola

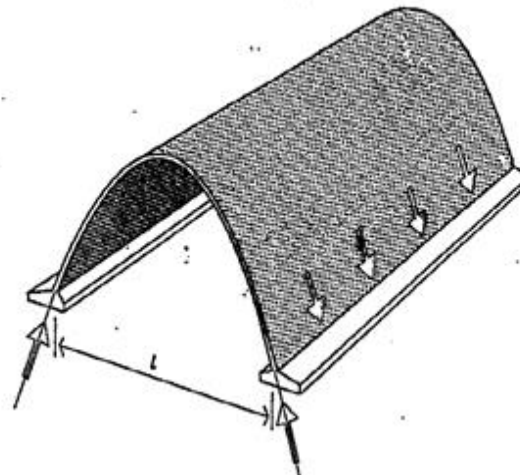
kružnice

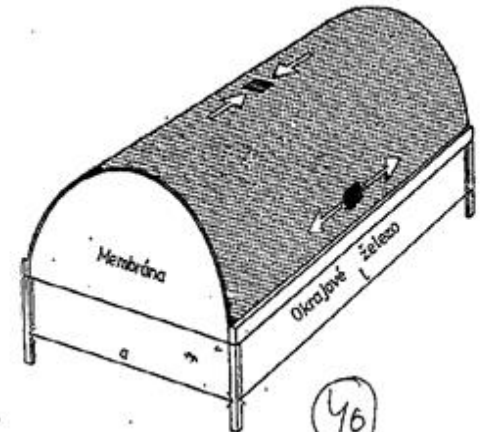
lomená čára

Skořepiny

- Dlouhé válcové skořepiny
- Krátké válcové skořepiny
- Kopule
- Konoidy
- Hyperbolické paraboloidy
- Rotační hyperboloidy

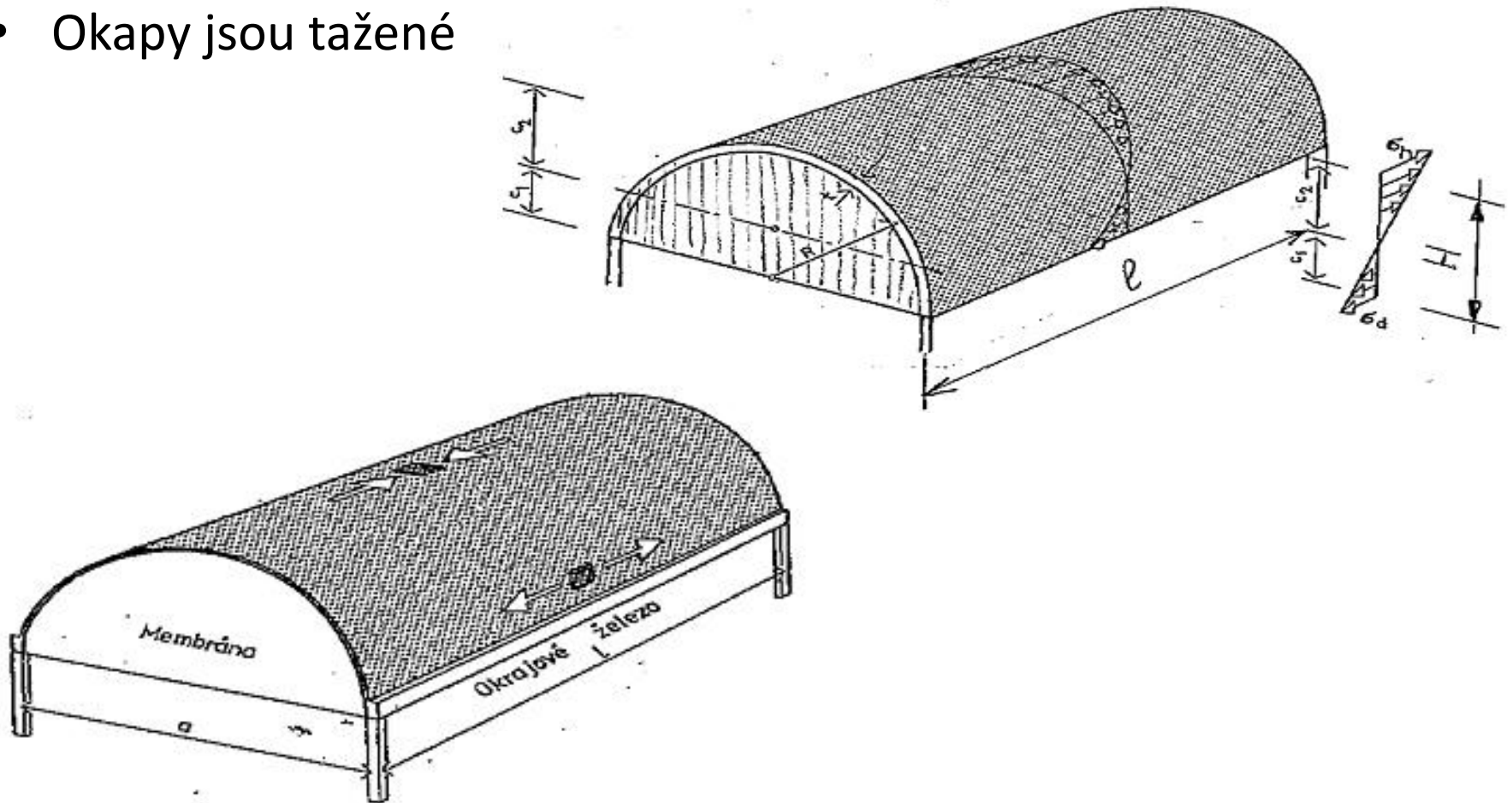
Krátká válcová skořepina

Dlouhá válcová skořepina

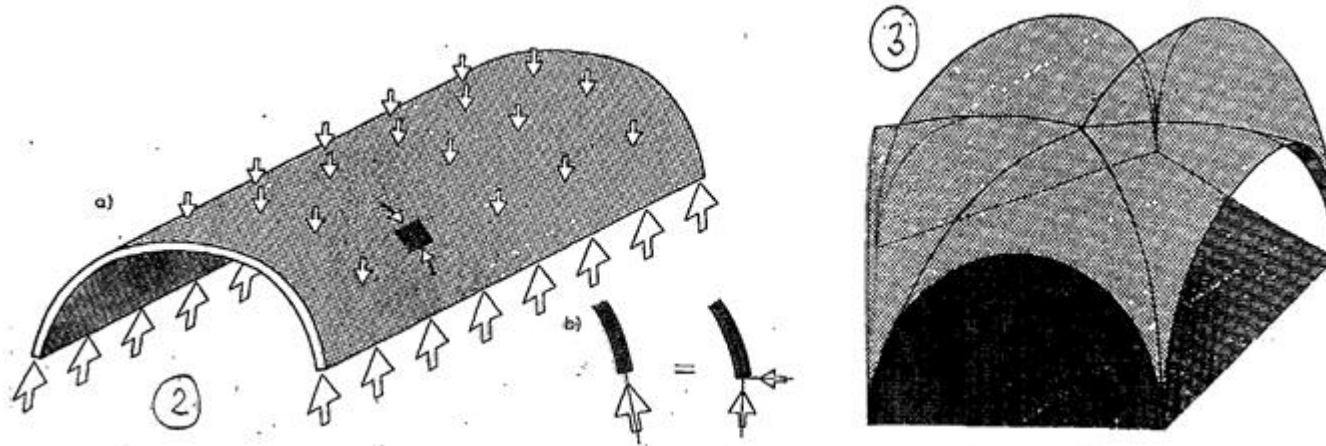
Statické působení dlouhé válcové skořepiny

- Funguje obdobně, jako žebírková deska či lomenice
- Chová se jako nosník výšky H
- Hřeben je tlačný
- Okapy jsou tažené

Statické působení krátké válcové skořepiny

- Funguje obdobně, jako oblouk (klenba)
- Je tlačena v příčném směru
- Průnikem válcových kleneb vznikne křížová klenba (skořepina)

Hangáry v Orly

- Eugene Freyssinet 1923-1924
- Parabolické oblouky
- Vnější příčný rozměr 65 m, vnitřní světlost 60 m, výška 90 m
- V podélném směru lomenicové segmenty délky 7,50 m
- Výška lomenice v patě 5,4 m, ve vrcholu 3,5 m
- Skořepina tloušťky 90 mm
- Zničeny při bombardování 1944

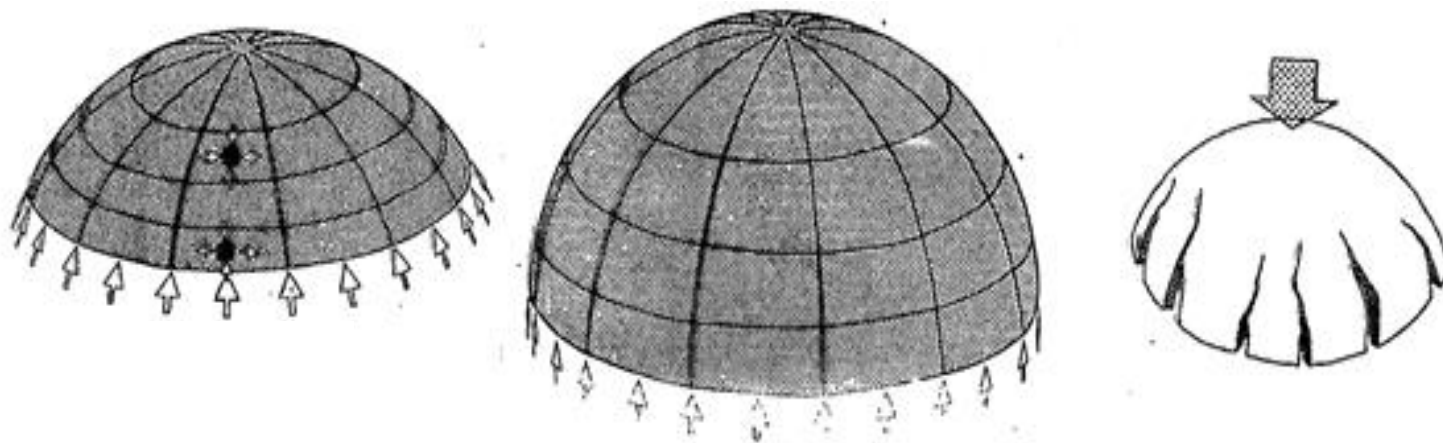
Freyssinet - Les Halles du Boulingrin v Reims ve Francii

- Tržnice, 1928, parabolický oblouk
- Rozpětí 38 m, tloušťka skořepiny 70 mm

Kopule – rotační plocha

- Polokoule, nebo část kulové plochy
- Ve směru poledníků je tlačena
- Ve směru rovnoběžek je tažená – potřebuje stahující patní věnec
- Kulová úseč má šikmou reakci v patě
- Polokulová plocha má pouze svislou reakci v patě

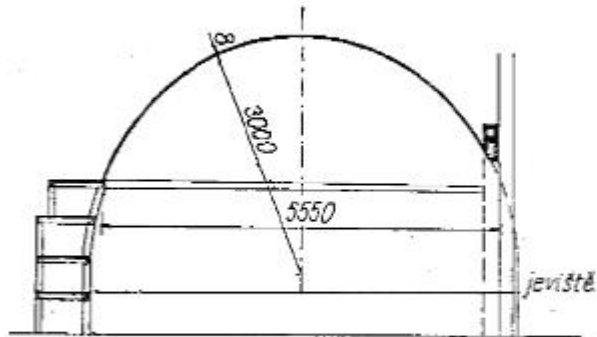
Tržnice v Algeciras – Eduardo Torroja, 1933

- Kulová úseč (část kulové plochy)
- Rozpětí 47,62 m
- Tloušťka 90 mm

Divadlo Novosibirsk

Divadlo Novosibirsk – 1944 - rozpětí 55,50 m
(kulová bání o poloměru 30 m) tloušťka 80 mm

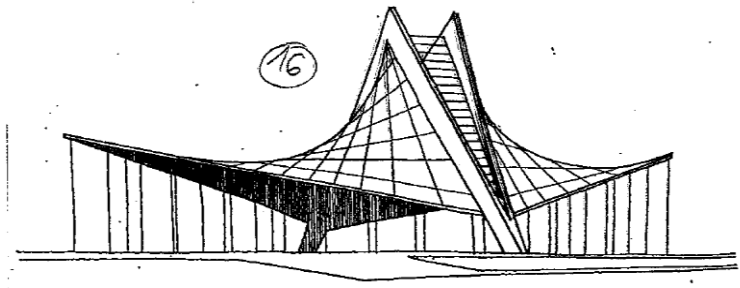
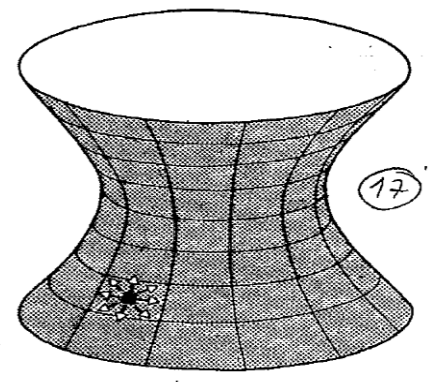
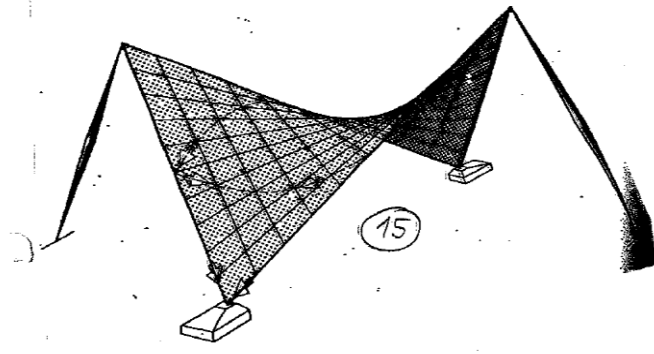
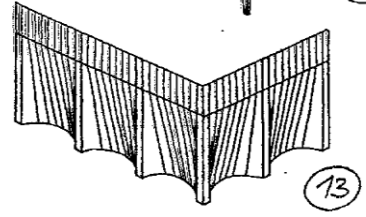
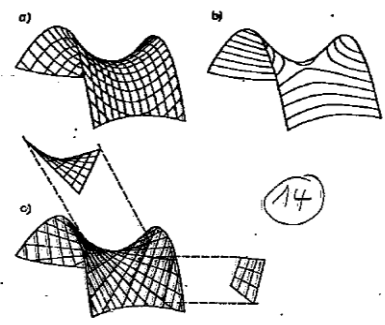
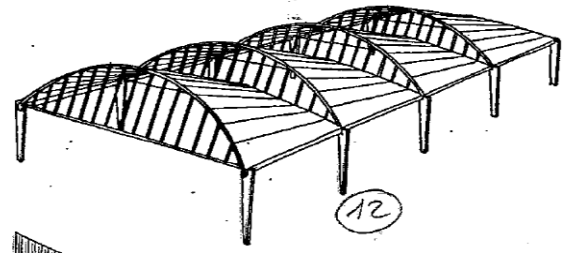
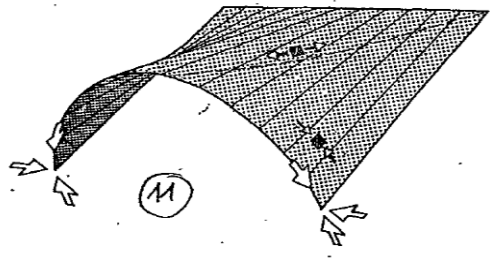
Továrna Bacardi

Továrna Bacardi, Cautitlán Mexiko – Félix Candela 1960
Hyperbolické paraboloidy, tloušťka převážně 40 mm

Další příklady tvarů skořepin

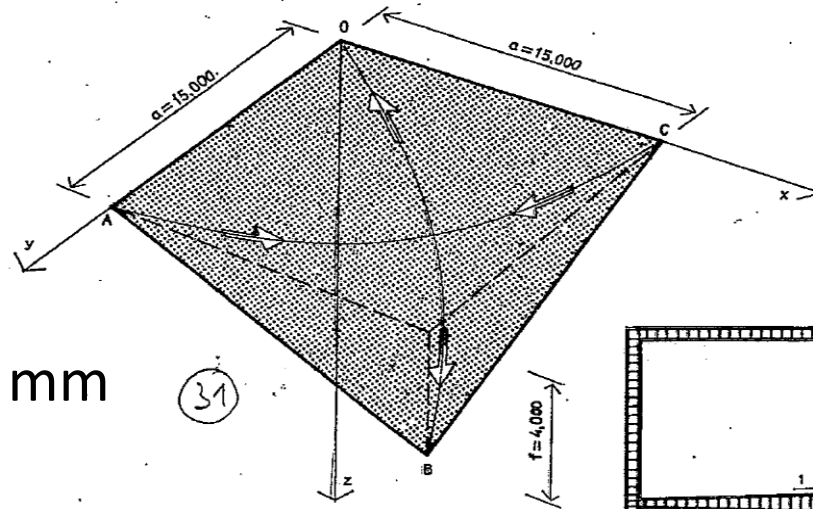
- Konoidy
- Hyperbolické paraboloidy
- Rotační hyperboloid

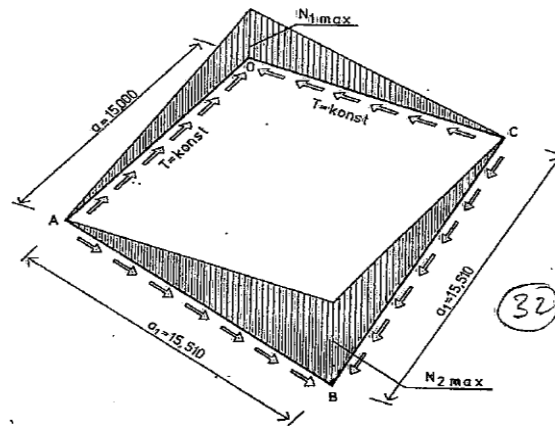

Zastřešení hyperbolickými paraboloidy

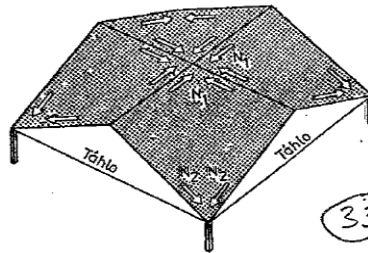
- Tloušťka skořepiny 50 mm

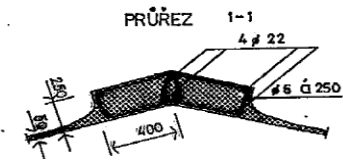
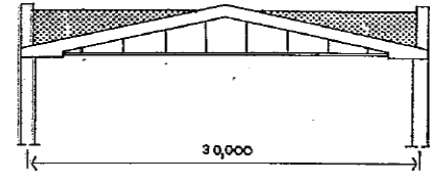
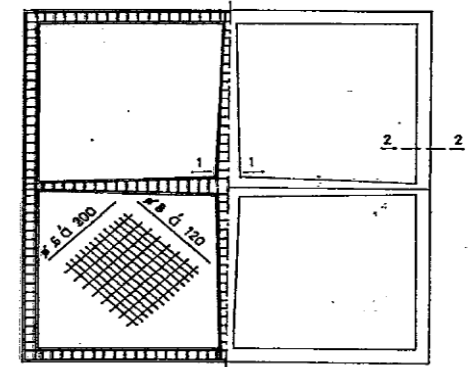
31

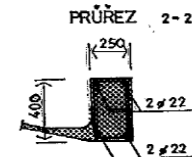
32

33

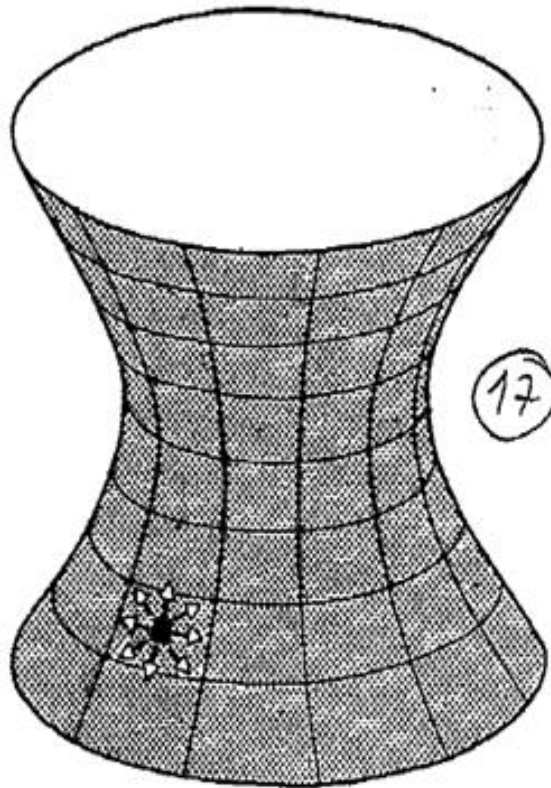

34

Elektrárenská chladičí věž – rotační hyperboloid

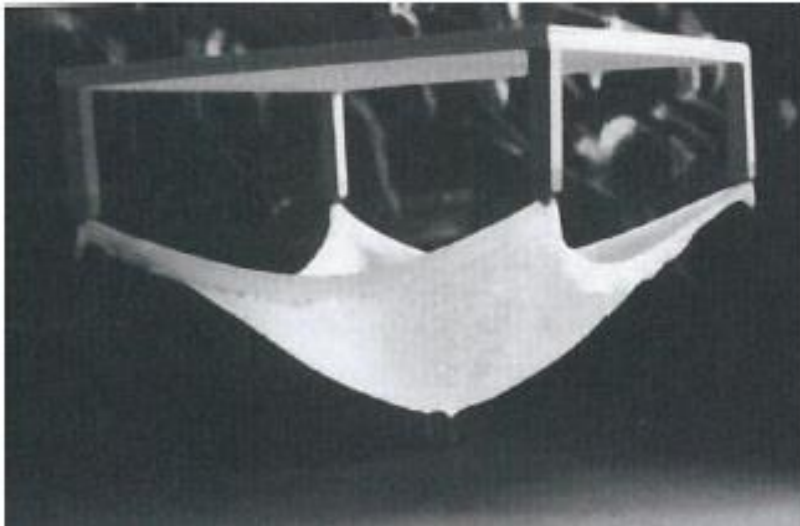
Rotační hyperboloid – chladičí věže elektráren. Výška věže je běžně 100 m, tloušťka typicky 200 až 300 mm. Skořepina je jak ve směru poledníků, tak ve směru rovnoběžek tlačena.

Nepravidelné tvary skořepin

Membránová napjatost skořepin

- „neptej se, jak má být skořepina tlustá,
ptej se, jaký má mít tvar, aby mohla být tenká“
- Ve skořepině při membránové napjatosti působí pouze normální a smykové síly ve střednicové ploše (skořepina není ohýbaná)
- Výslednice sil v bodě skořepiny leží v tečné rovině k ploše
- Typická tloušťka betonové skořepiny je 50 až 150 mm

Hledání tvaru skořepiny

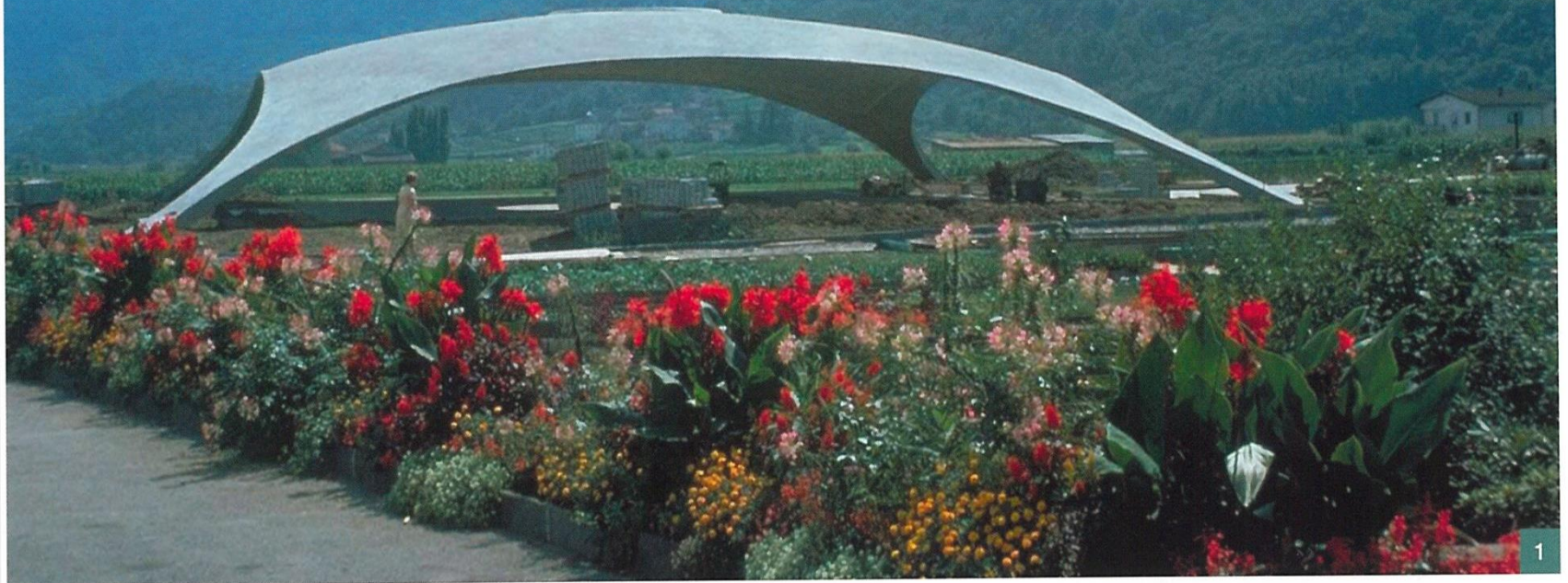

Ověření únosnosti zkouškou na modelu

STAVEBNÍ KONSTRUKCE | STRUCTURES

HEINZ ISLER, STAVITEL SKOŘEPIN | Švýcarsko 1926 - 2009
HEINZ ISLER, MASTER BUILDER OF SHELL STRUCTURES

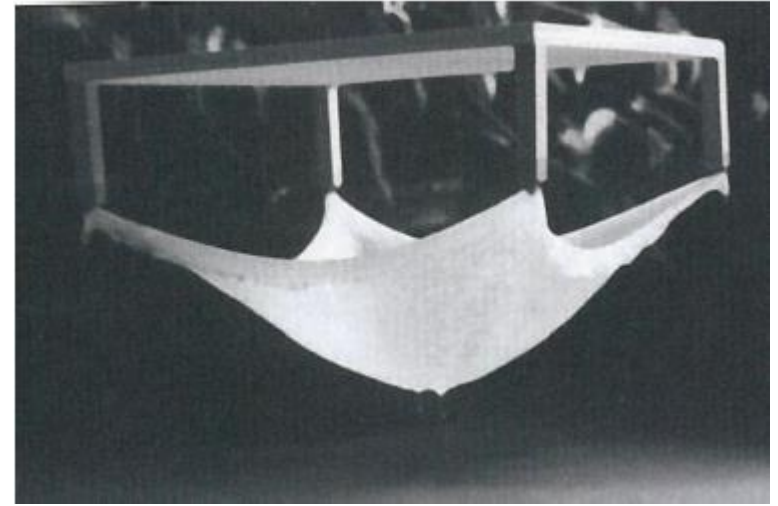

Zahradní centrum Bürki Garden, Camorino rozpětí 27,16 x 27,16 m

Hledání tvaru skořepiny

- Experimentálně na základě vztahu mezi taženou membránou a tlačnou skořepinou
- Lze zvolit podepření a způsob zatížení
- Tvar skořepiny vyjde z podmínky membránové napjatosti

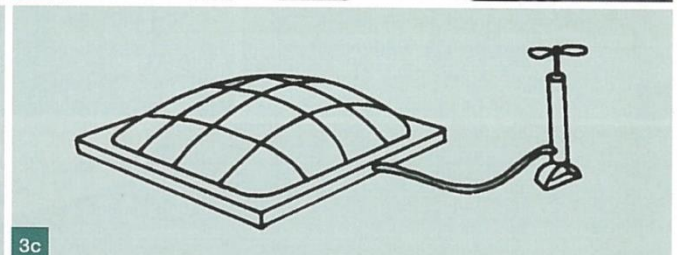
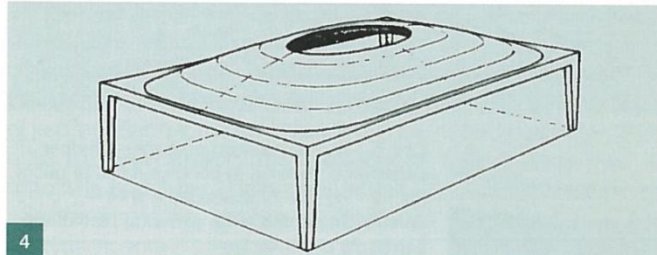
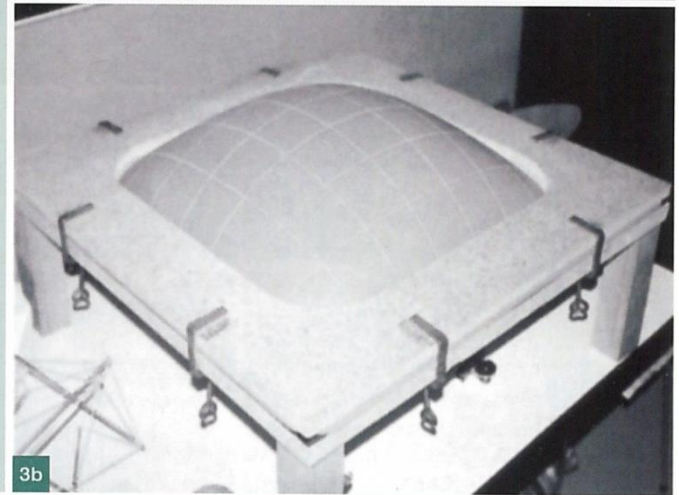
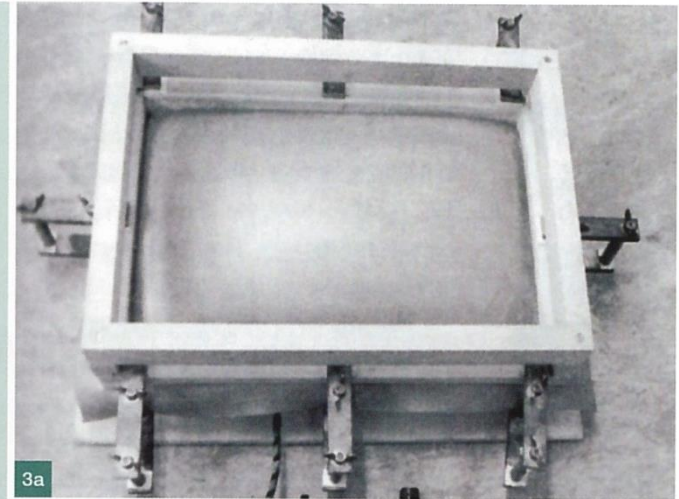
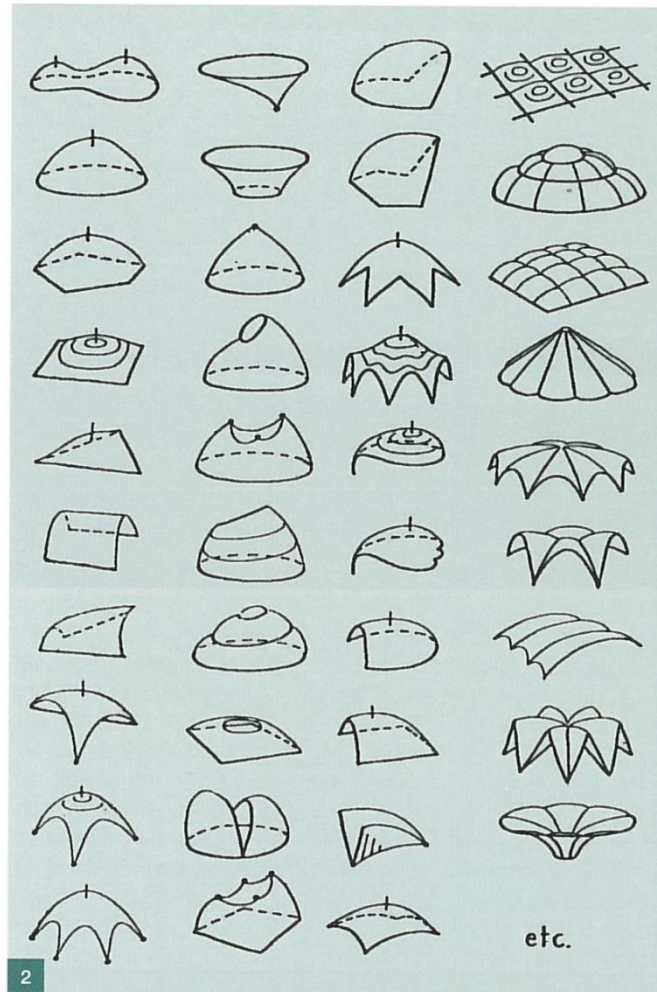

- Zahradní centrum Paříž
- Rozpětí 41 m
- Tloušťka skořepiny 80 mm

Hledání tvaru skořepiny nafouknutím membrány

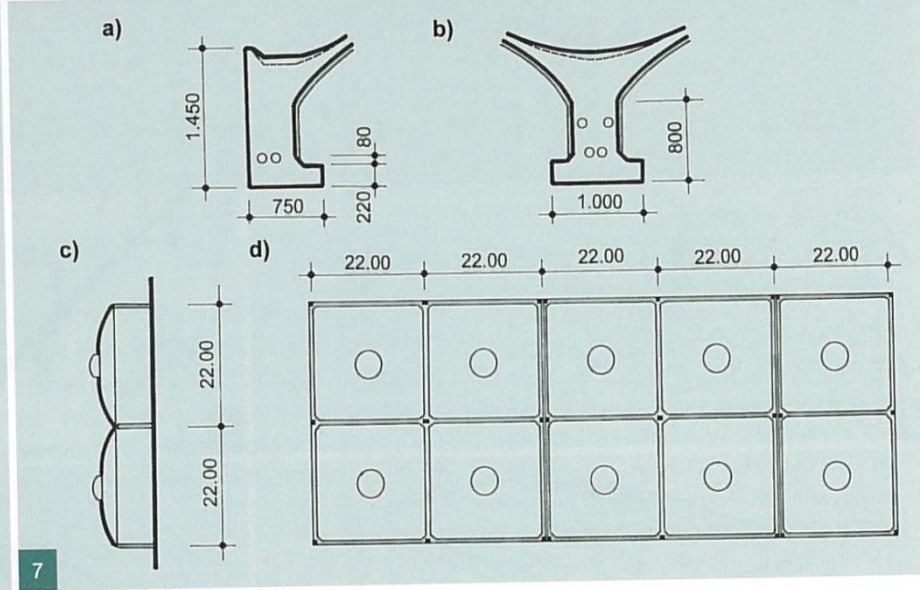
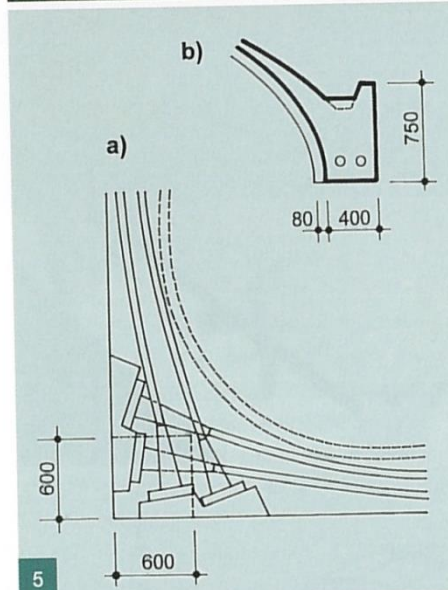
- Přibližné
- Pouze pro spojitě podepření

Buble shell – Heinz Isler

- Rozpětí 22 m
- Tloušťka 80 mm

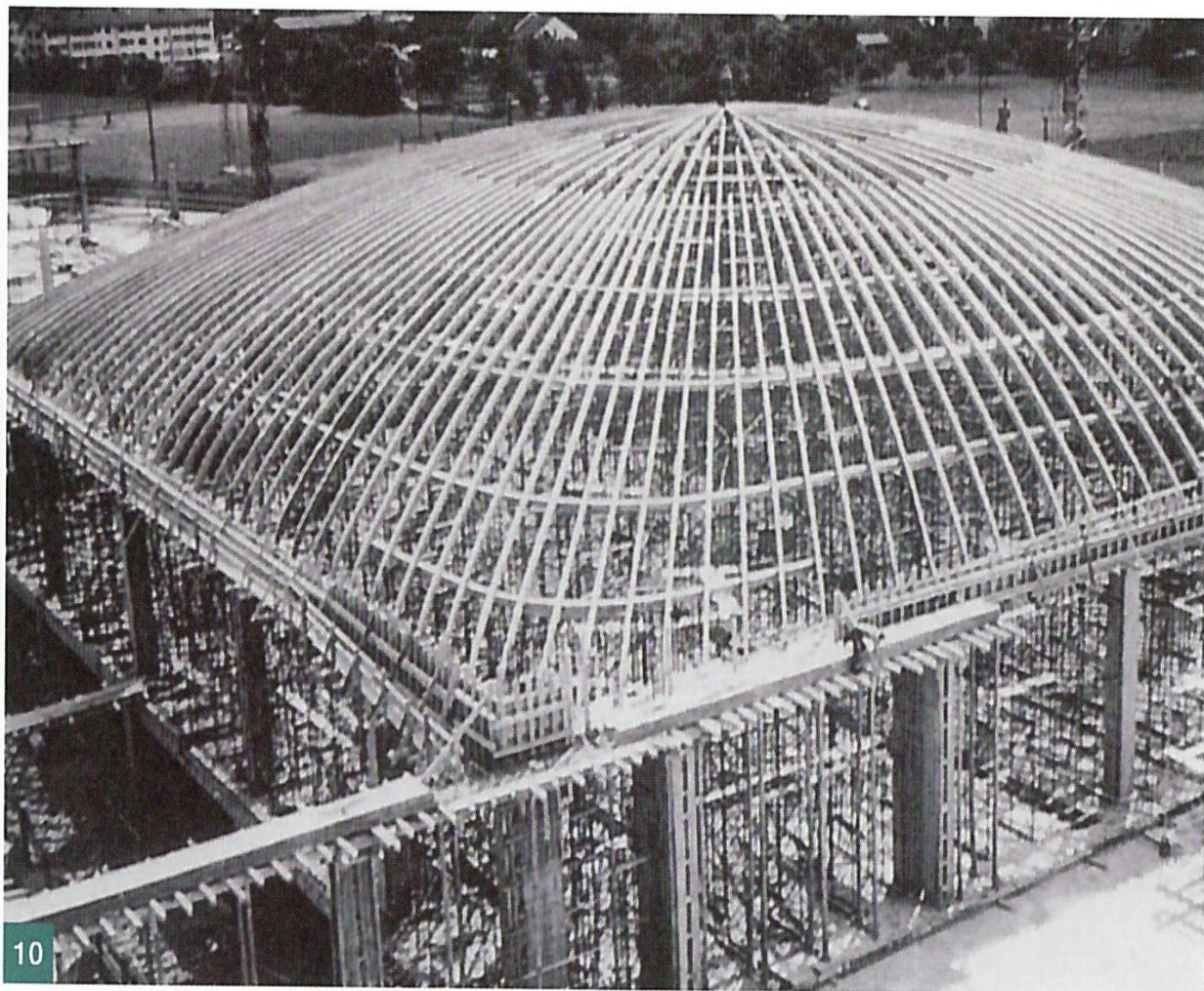
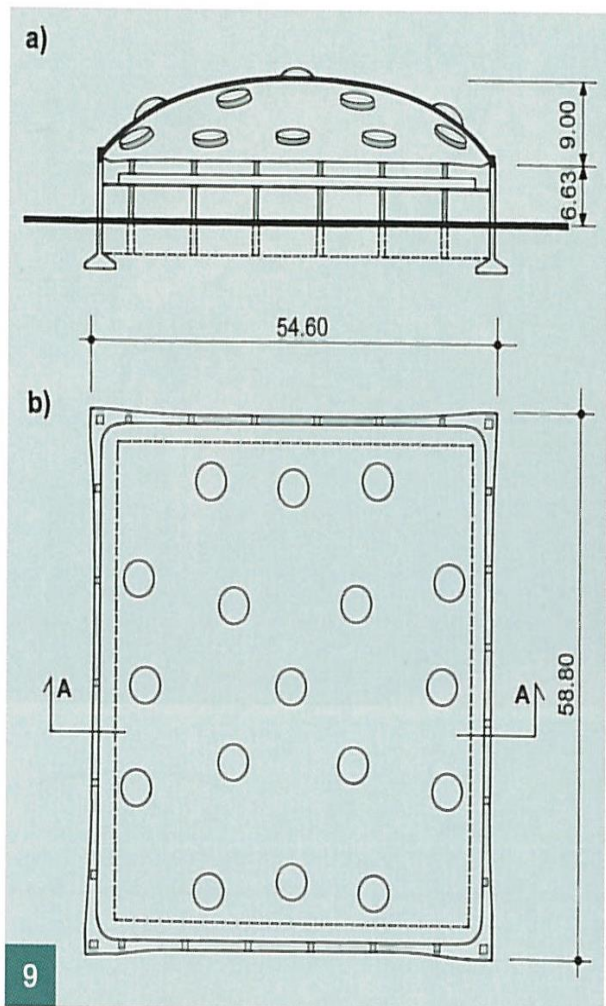

Buble shell rozpětí 22 až 59 m, tloušťka 80 až 100 mm

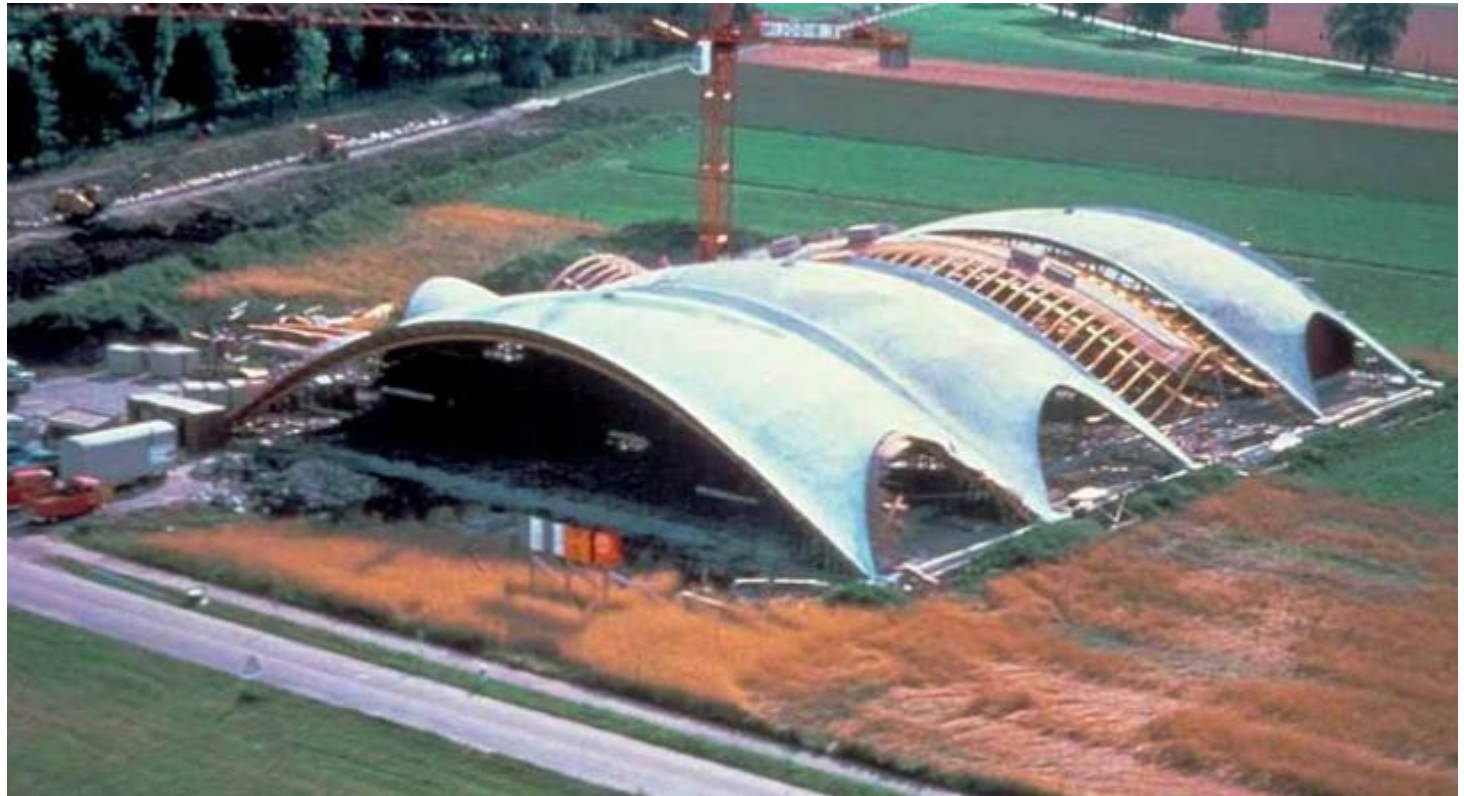
Bednění skořepiny

Tenisová hala Düdingen

- Rozpětí 4 x 18,6 x 48,5 m
- Tloušťka 90 až 100 mm

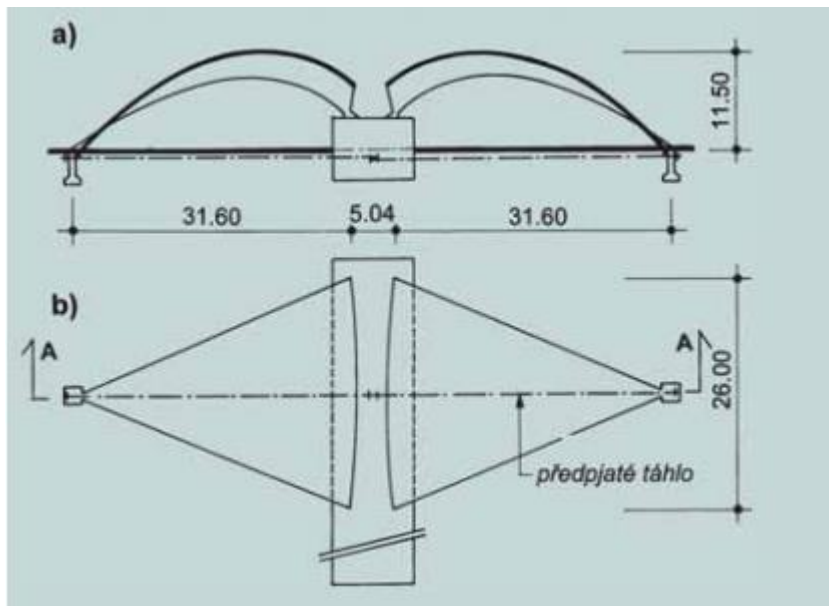

Čerpací stanice Deitingen Süd

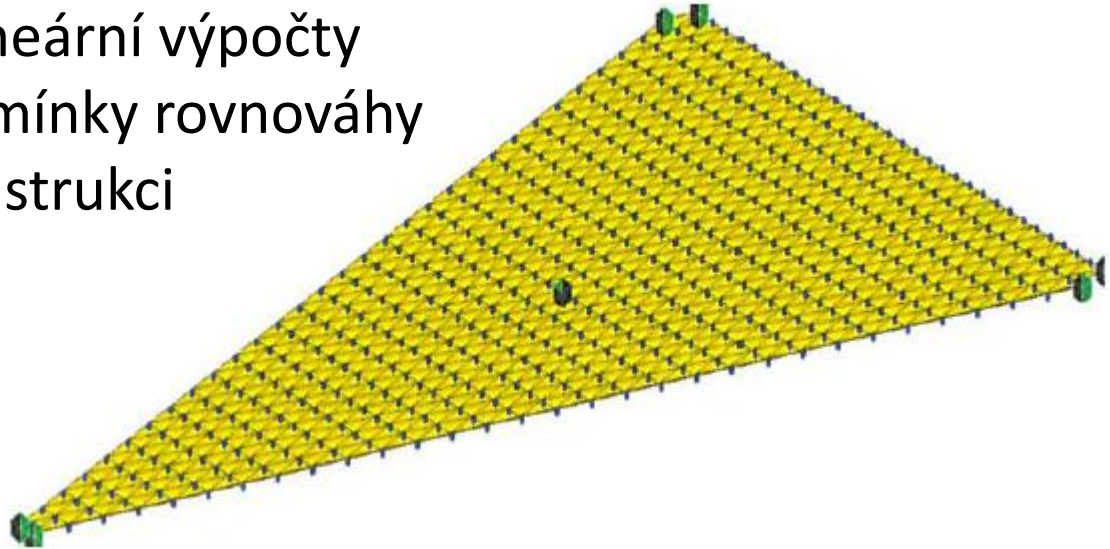
- 2 x trojúhelník 31,6 x 26,0 m
- Tloušťka 90 mm

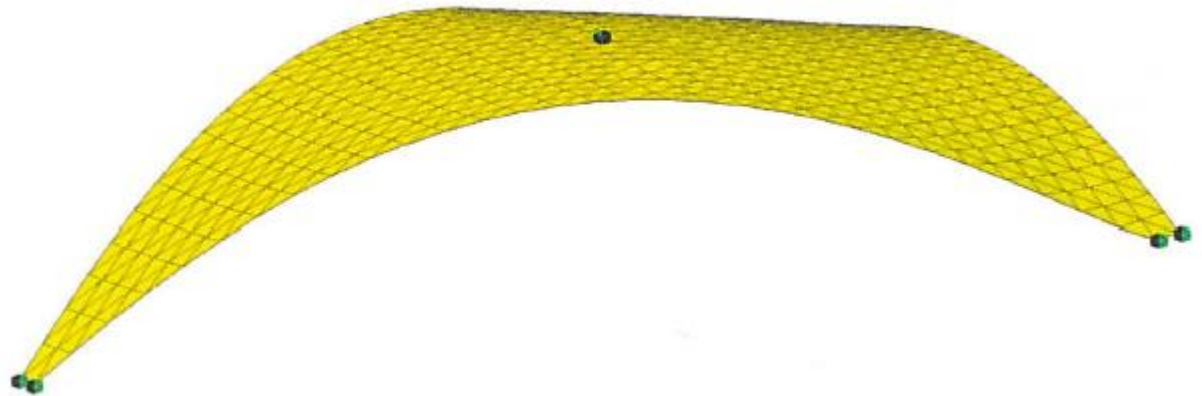

Hledání tvaru skořepiny na počítačovém modelu

- Tvar lze získat výpočtem jako průhybovou plochu
- Nutno používat nelineární výpočty teorie II. řádu – podmínky rovnováhy na deformované konstrukci

Model tenké desky s dělením na konečné prvky

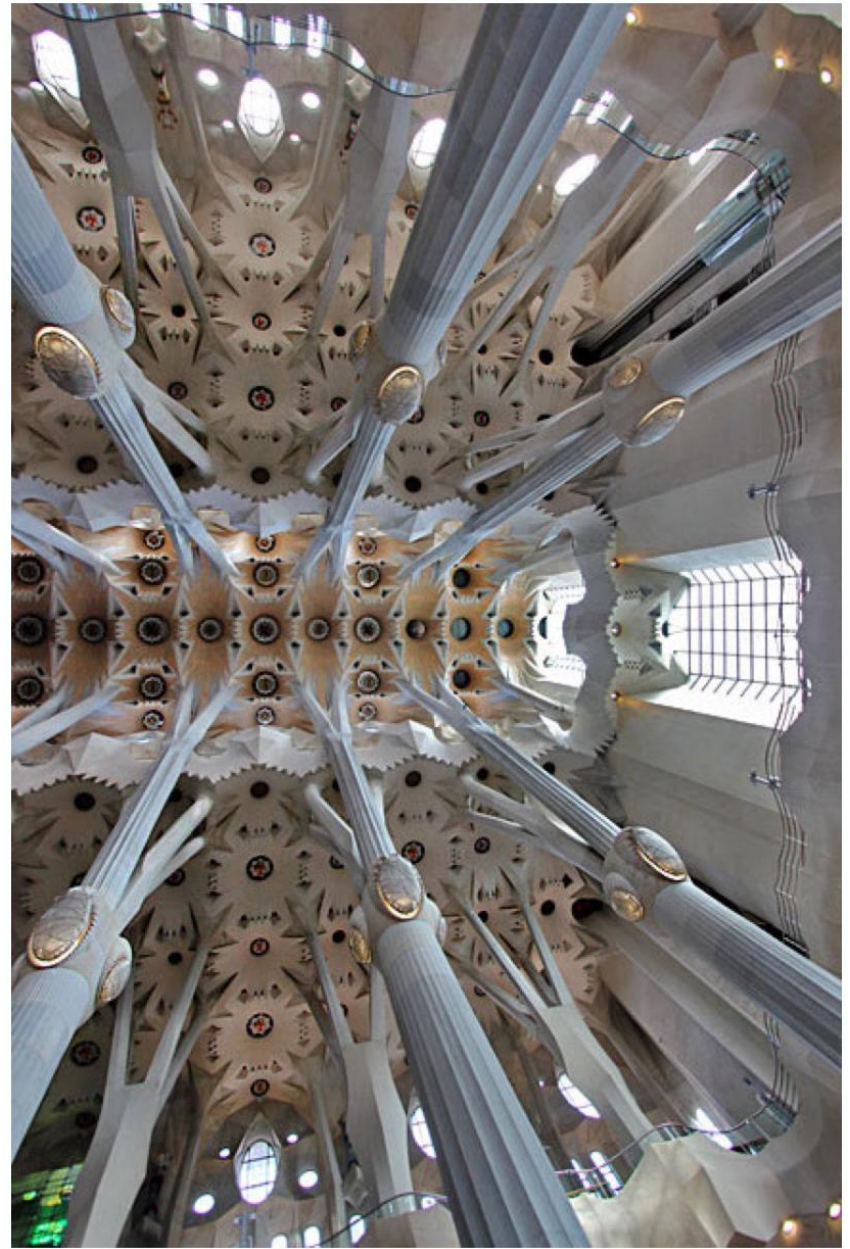
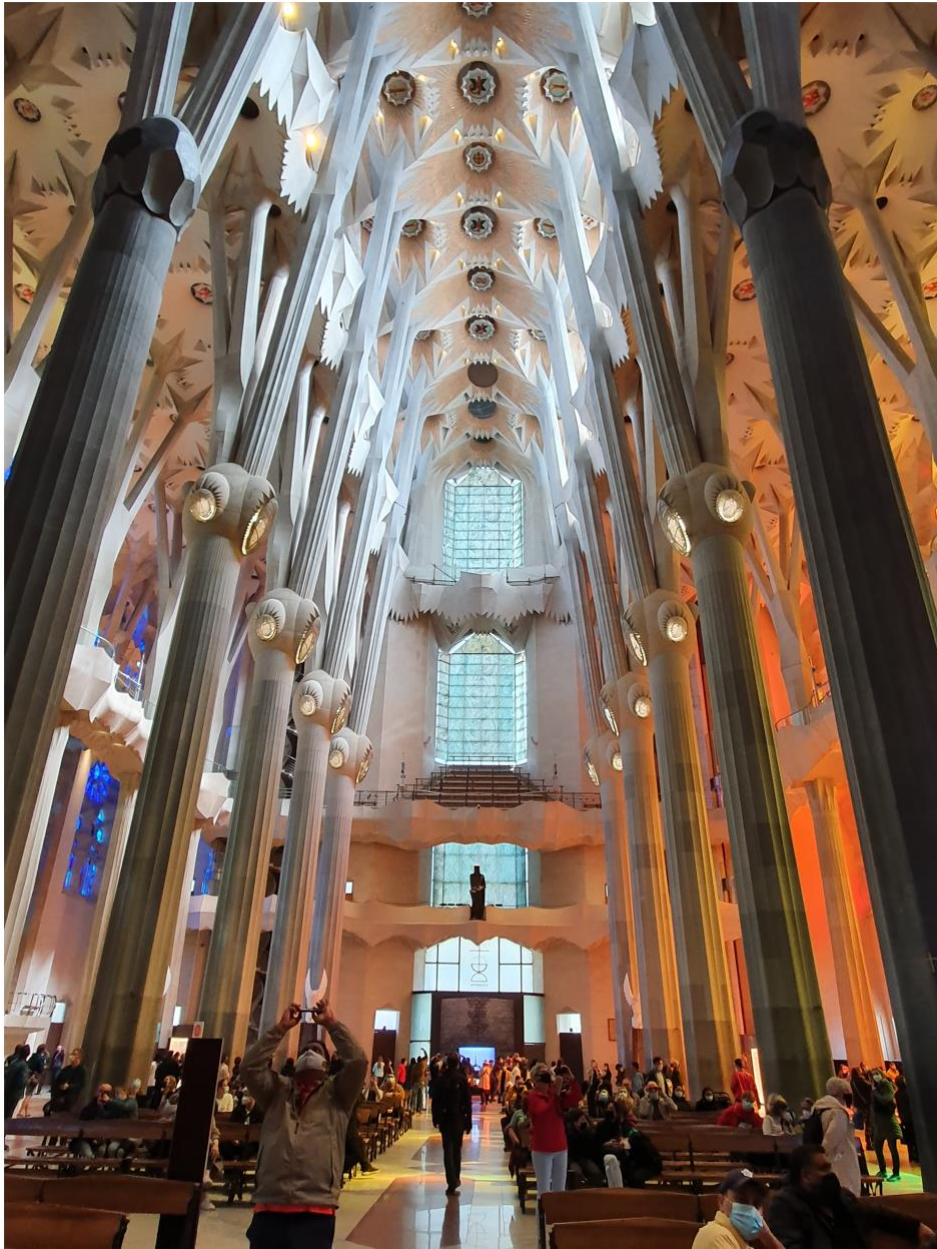
Průhybová plocha desky při nelineárním výpočtu

A. Gaudí – zavěšený model pro studium vhodných křivek – La Sagrada Família, Barcelona

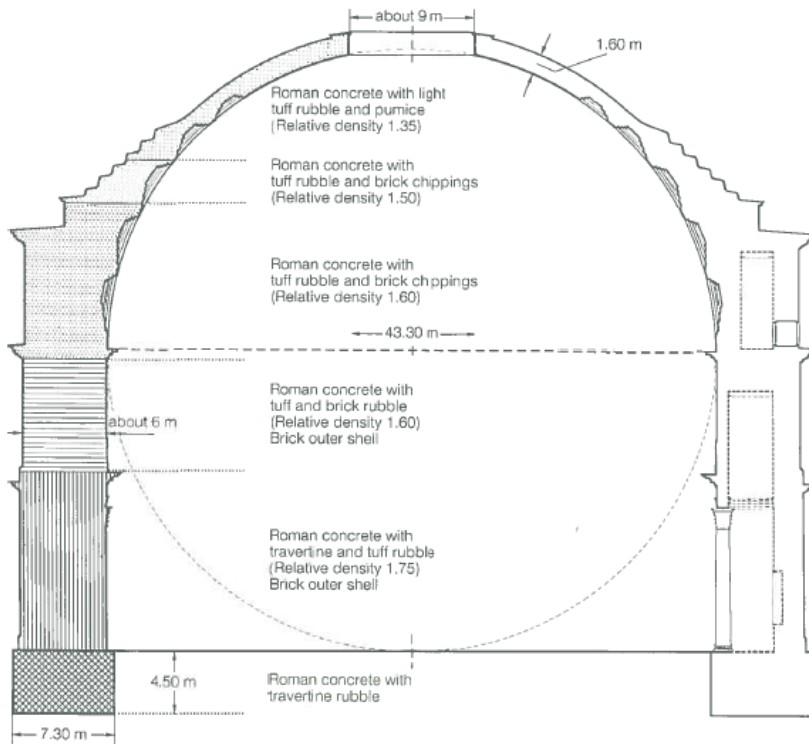

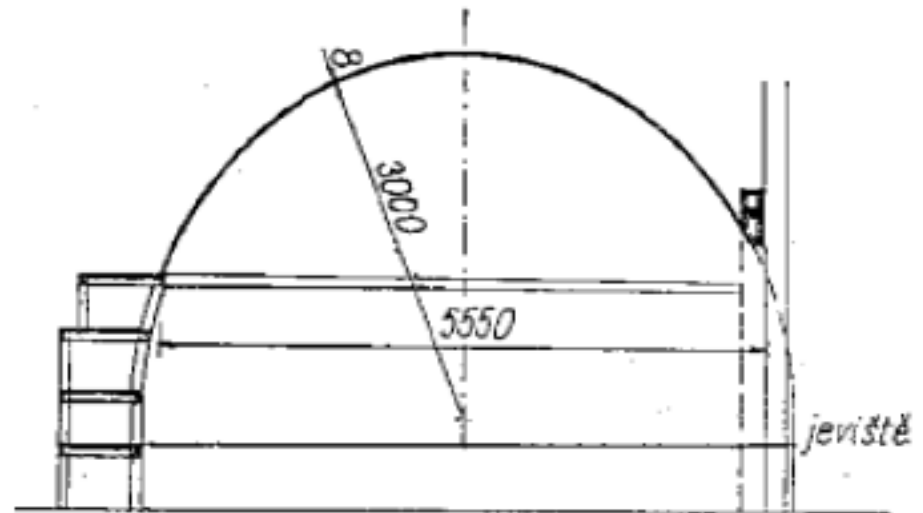
Pantheon

- Stavba 110 n.l.
- Rozpětí 43,3 m
- Tloušťka 1,60 m
- Klenba

Divadlo Novosibirsk

- Stavba 1944
- Rozpětí 55,5 m
- Tloušťka 80 mm
- Skořepina
(membránová napjatost)

Kostel Blahoslavené Marie Restituty – Brno, 2020

- Průměr kopule 25 m, tvar – otisk prstu, obruba skořepiny předpjatá
- Max sklon 30°, jednostranné bednění, beton C5/45, konzistence S2
- Stavba 2020
- Rozpětí 25 m
- Tloušťka 300 mm
- Skořepina (ohybová napjatost)

SVISLÝ ŘEZ KOSTELEM

